

Т.У. Апіок

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ

Вучэбна-метадычныя матэрыялы
і рэкамендацыі да семінарскіх заняткаў
для студэнтаў I курса
факультэта замежных моў

Магілёў 2009

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
“МАГІЛЁЎСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ імя А.А. КУЛЯШОВА”

Т.У. Апіок

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ

Вучэбна-метадычныя матэрыялы і рэкамендацыі
да семінарскіх заняткаў для студэнтаў I курса
факультэта замежных моў

Магілёў 2009

УДК 941(476)

ББК 63.3(2Б)

А76

*Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-
выдавецкага савета УА «МДУ імя А.А.Куляшова»*

Рэцэнзент

дацэнт кафедры гісторыі і культуры Беларусі
УА «МДУ імя А.А. Куляшова»

С.А. Парашкоў

Апіок, Т.У.

А76

Гісторыя Беларусі: вучэбна-метадычныя матэрыялы і рэкамендацыі да семінарскіх заняткаў для студэнтаў I курса факультэта замежных моў / Т.У. Апіок. – Магілёў: УА «МДУ імя А.А. Куляшова», 2009. – 44 с.

Вучэбна-метадычныя матэрыялы і рэкамендацыі да семінарскіх заняткаў для студэнтаў I курса факультэта замежных моў складзены ў адпаведнасці з тыпавай вучэбнай праграмай "Гісторыя Беларусі" для вышэйшых навучальных устаноў, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 15 красавіка 2008 г., і прызначаны аблягчыць засваенне вучэбнага матэрыялу на семінарскіх занятках і ў працэсе самастойнай работы.

УДК 941(476)

ББК 63.3(2Б)

© Апіок Т.У., 2009

© Афармленне.

УА «МДУ імя А.А. Куляшова», 2009

ПРАДМОВА

Аб'ектыўнае асвятленне гістарычнага мінулага немагчыма без глыбокага ўсведамлення вытокаў беларускага народа, дзяржаўна-палітычных, сацыяльна-эканамічных, рэлігійных, этнакультурных працэсаў на розных этапах развіцця. Менавіта таму курс гісторыі і культуры Беларусі прызваны ўзбагаціць студэнтаў навуковымі ведамі, паспрыяць фарміраванню каштоўнасных арыентацый у адпаведнасці з ідэямі патрыятызму і гуманізму. Вывучэнне гісторыі Беларусі дапамагае ўсведамленню агульнага і асаблівага ў гістарычным развіцці беларускага народа, вызначэнні яго ролі ў славянскай і еўрапейскай гісторыі.

Адной з асноўных форм вучэбнай работы студэнтаў з'яўляюцца семінарскія заняткі. Для падрыхтоўкі да семінара студэнты павінны ўсебакова разглядзець пытанні тэмы, прадэманстраваць іх глыбокае веданне і разуменне, звязаць, калі гэта неабходна, праблемы, якія вывучаюцца, з сучаснасцю. Падрыхтоўка да семінарскіх заняткаў – гэта і асэнсаванне лекцыйнага матэрыялу, і самастойнае вывучэнне рэкамендаванай літаратуры, і напісанне рэфератаў.

Падрыхтаваныя планы семінарскіх заняткаў разлічаны на 32 гадзіны. Пры іх складанні ўлічвалася новае размеркаванне гадзін курса і асобнае вылучэнне за кошт лекцыйнага часу гадзін на самастойную работу. Тэмы рэфератаў змешчаны пасля тэм семінарскіх заняткаў.

Акрамя літаратуры, якая рэкамендавана да кожнай тэмы плана, пры падрыхтоўцы да семінарскіх заняткаў па ўсіх тэмах студэнты могуць выкарыстоўваць:

Падручнікі і дапаможнікі:

1. *Бригадин П.И.* История Беларуси в контексте европейской истории: курс лекций. – Минск, 2007.
2. *Вишнеўскі А.Ф.* Гісторыя дзяржавы і права на Беларусі: вучэб. дапам. – Мінск, 2003.
3. Гісторыя Беларусі: у 2 ч. / пад рэд. Я.К. Новіка, Г.С. Марцуля. – Мінск, 2007.
4. Гісторыя Беларусі: у 2 ч. Ч.1: Са старажытных часоў да канца XVIII ст.: курс лекцый / І.П. Крэнь, І.І. Коўкель і інш. – Мн., 2000.
5. Гісторыя Беларусі з 1795 г. да вясны 1917 / пад рэд. І.П. Крэня, І.І. Коўкеля. – Мінск, 2001.
6. Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі: дапаможнік / У.Р. Казлякоў, С.В. Марозава, У.А. Сосна і інш.; пад рэд. Л.В. Лойкі. – Мінск, 2003.
7. Гісторыя Беларусі: у 2 ч. Курс лекцый. / П.І. Брыгадзін, У.Ф. Ладзеў, П.І. Зялінскі і інш. – Мінск, 2002.

8. Гісторыя Беларусі: у 6 т. / рэдкал. М. Касцюк (гал. рэд.) і інш. – Мінск, 2000 – 2008.

9. Гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветных цывілізацый: вучэбны дапаможнік / пад рэд. В.І. Галубовіча; Ю.М. Бохана. – Мінск, 2007.

10. *Трещенок Я.И.* История Беларуси: учебное пособие: в 2 ч. – Могилев, 2004. – Ч. 1

11. История Беларуси: учебное пособие для студентов учреждений, обеспечивающих получение высшего образования: в 2 ч. / под ред. Я.И. Трещенка. – Могилев, 2005. – Ч. 2.

12. *Ковкель И.И., Ярмусик Э.С.* История Беларуси с древнейших времен до настоящего времени. – Минск, 2008.

13. *Саракавік І.А.* Гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветнай гісторыі. – Мінск, 2006.

14. *Чигринов П.Г.* Очерки истории Беларуси: учеб. пособие для вузов. – Минск, 2007.

15. Эканамічная гісторыя Беларусі: вучэб. дапам. / пад рэд. В.І. Галубовіча. – Мінск, 2007.

Дакументы:

1. Белоруссия в эпоху феодализма: сб. документов и материалов. – Минск, 1979.

2. Беларускія летапісы і хронікі. – Мінск, 1997.

3. Белоруссия в эпоху капитализма: сб. документов и материалов. – Минск, 1983. – Т. I.; 1990. – Т. II.

4. История Беларуси в документах и материалах / авт.-сост. И.Н. Кузнецов, В.Г. Мазец. – Минск, 2000.

5. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь. – Мінск, 1997.

6. Статут Вялікага княства Літоўскага 1588: Тэкст. Даведнік. Каментарыі. – Мінск, 1989.

7. Унія в документах: сборник документов и материалов / сост. В.А. Теплова. – Минск, 1997.

8. Хрестоматия по истории Белоруссии: С древнейших времен до 1917 г. – Минск, 1977.

9. Хрестоматия по истории Белоруссии: учеб. пособие: в 2 ч. Ч. 1: С древнейших времен до 1917 г. / сост.: Я.И. Трещенок и др.; под науч. ред. К.М. Бондаренко. – Минск, 2008.

Навукова-даведачныя выданні:

1. Беларусь: Энцыклапедычны даведнік. – Мінск, 1993.

2. Беларуская ССР: Кароткая энцыклапедыя. Т. 1–5. – Мінск, 1978–1981.

3. Иллюстрированная хронология истории Беларуси. 3-е изд. – Минск, 2002.

4. История Беларуси: словарь-справочник. – Минск, 2000.

5. Храналогія гісторыі Беларусі. – Мінск, 1992.

6. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск, 1993–2002.
7. Этнаграфія Беларусі: Энцыклапедыя. – Мінск, 1989.
8. Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя: у 2 ч. – Мінск, 2005–2008.

Па тэмах гісторыі культуры і рэлігіі Беларусі:

1. *Апіок Т.Ул.* Хрысціянскія канфесіі на Беларусі (ад старажытнасці да нашага часу). – Магілёў, 2000.
2. Архітэктура Беларусі: энцыклапедычны даведнік. – Мінск, 1993.
3. Асвета і педагагічная думка ў Беларусі: Са старажытных часоў да 1917 г. – Мінск, 1985.
4. *Верашчагіна А.У., Гурко А.В.* Гісторыя канфесій у Беларусі: Мінулае і сучаснасць: дапам. для настаўнікаў. – Мінск, 2000.
5. *Гарэцкі М.* Гісторыя беларускай літаратуры. – Мінск, 1992.
6. Гісторыя беларускага мастацтва: у 6 т. – Мінск, 1987–1994.
7. Гісторыя беларускага тэатра: у 3 т. – Мінск, 1983–1987.
8. Закон Рэспублікі Беларусь "О свободе совести и религиозных организациях". – Мінск, 2003.
9. *Лазука Б.А.* Гісторыя мастацтваў. – Мінск, 1996.
10. *Лыч Л., Навіцкі У.* Гісторыя культуры Беларусі. – Мінск, 1997.
11. Мысліцелі і асветнікі Беларусі: энцыклапедычны даведнік. – Мінск, 1995.
12. *Парашкоў С.А.* Гісторыя культуры Беларусі. – Магілёў, 2001.
13. *Пашкоў Г.П.* Рэлігія і царква на Беларусі: энцыклапедычны даведнік. – Мінск, 2001.
14. *Старостенко В.В.* Свободомыслие и свобода совести в Беларуси: очерки истории. – Могилев, 2004.
15. *Чантурия В.А.* История архитектуры Белоруссии: Дооктябрьский период: в 2 т. – Минск, 1985.
16. *Шчакаціхін М.М.* Нарысы з гісторыі беларускага мастацтва. – Мінск, 1993.
17. Этнаграфія Беларусі: энцыклапедыя. – Мінск, 1989.

ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
курса "Гісторыя Беларусі
(у кантэксце сусветных цывілізацый)"

№ п/п	Назва тэмы	Колькасць гадзін	
		Лекц.	Семін.
1	Тэма I. Уводзіны. Тэма II – III. Старажытныя цывілізацыі. “Вялікае перасяленне народаў” і Беларусь. Станаўленне хрысціянскай цывілізацыі ў Еўропе і Беларусі.	6	4
2	Тэма IV – V. Вялікае княства Літоўскае, Рускае, Жамойцкае ад сярэднявечча да новага часу (XIII – першая палова XVI стст.).	4	4
3	Тэма VI – VII. Пачатак новага часу. Эканамічнае і палітычнае становішча Беларусі ў складзе Рэчы Паспалітай (канец XVI – XVIII стст.). Рэч Паспалітая ў еўрапейскіх канфліктах XVIII ст.	4	4
4	Тэма VIII. Нараджэнне індустрыяльнай цывілізацыі і яе ўплыў на Беларусь. Беларусь у перыяд станаўлення буржуазнага грамадства.	4	2
5	Тэма IX. Беларусь у перыяд станаўлення буржуазнага грамадства (другая палова XIX ст. – люты 1917 г.). Барацьба за дэмакратыю і нацыянальнае адраджэнне.	4	6
6	Тэма X – XI. Беларусь у перыяд рэвалюцыі 1917 г. і грамадзянскай вайны. Стварэнне беларускай дзяржаўнасці. Беларусь у міжваенны перыяд.	8	4
7	Тэма XII. Беларусь у гады другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў.	2	2
8	Тэма XIII – XIV. Беларусь ва ўмовах супрацьстаяння сусветных дзяржаў. Развіццё БССР у сярэдзіне 1940 – 1970-х гг. Да новай мадэлі грамадскага ўладкавання.	4	4
9	Тэма XV. Шлях да суверэнітэту і дзяржаўнай незалежнасці Беларусі (1991 – 2009 гг.).	4	2
	УСЯГО:	40	32

РАЗДЗЕЛ 1

ЦЫВІЛІЗАЦЫЙНАЯ СПАДЧЫНА СТАРАЖЫТНАГА СВЕТУ, СЯРЭДНІХ ВЯКОЎ І БЕЛАРУСЬ

ТЭМА II–III. СТАРАЖЫТНЫЯ ЦЫВІЛІЗАЦЫІ. "ВЯЛКАЕ ПЕРАСЯЛЕННЕ НАРОДАЎ" І БЕЛАРУСЬ. СТАНАЎЛЕННЕ ХРЫСЦІЯНСКАЙ ЦЫВІЛІЗАЦЫІ Ў ЕЎРОПЕ І БЕЛАРУСІ

СЕМІНАР № 1: "СТАНАЎЛЕННЕ І РАЗВІЦЦЁ ФЕАДАЛІЗМУ І ДЗЯРЖАЎНАСЦІ НА БЕЛАРУСКІХ ЗЕМЛЯХ (IX–XIII стст.)"

2 гадзіны

План:

1. Першабытнаабшчынны лад на тэрыторыі Беларусі.
2. Рассяленне славянскіх плямёнаў на тэрыторыі Беларусі.
3. Узнікненне першых дзяржаўных утварэнняў на беларускіх землях. Полацкае і Тураўскае княствы ў IX–XI стст.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Якія перыядызацыі першабытнаабшчыннага ладу Вы ведаеце? Па якіх крытэрыях яны падзяляюць гісторыю гэтага часу?
2. Што такое "археалагічная культура"? Якія археалагічныя культуры першабытнаабшчыннага ладу Вы ведаеце?
3. Пацвердзіце думку аб тым, што крывічы, дрыгавічы і радзімічы – супольнасці, якія ўзніклі ў выніку асіміляцыі балтаў славянамі.
4. Што сабой уяўлялі летапісныя племянныя княжанні на тэрыторыі Беларусі?
5. Назавіце асноўныя прычыны ўзнікнення дзяржаўнасці ва ўсходніх славян. Якія думкі існуюць сярод навукоўцаў на гэты конт?
6. Як была арганізавана ўлада і кіраванне ў Полацкім княстве?
7. Якія асаблівасці вылучалі Тураўскае княства ў палітычнай сістэме Русі?

СЕМІНАР № 2: "СТАНАЎЛЕННЕ І РАЗВІЦЦЁ ФЕАДАЛІЗМУ І ДЗЯРЖАЎНАСЦІ НА БЕЛАРУСКІХ ЗЕМЛЯХ (IX–XIII стст.)"

2 гадзіны

План:

1. Сацыяльна-эканамічнае развіццё беларускіх зямель у IX – першай палове XIII стст.

2. Перыяд феадальнай раздробленасці.
3. Рэлігія і культура беларускіх зямель у IX – першай палове XIII стст.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Дайце вызначэнне тэрміна "феадалізм" і назаўважце яго асноўныя рысы.

2. Якія змены адбываліся ў прыладах працы, сістэме земляробства і структуры сельскагаспадарчых культур?

3. Пералічыце асноўныя шляхі ўзнікнення гарадоў на беларускіх землях. Пацвердзіце іх пералік прыкладамі.

4. Назавіце асноўныя функцыі гарадоў.

5. Чаму феадальная раздробленасць – заканамерны этап у развіцці феадалізму?

6. Хто такія крыжакі? Чаму і з якімі мэтамі яны з'явіліся ў Прыбалтыцы?

7. Што Вы ведаеце пра лёс гарадоў Кукенойс і Герцьке?

8. Чаму беларускія землі не зведалі мангола-татарскае іга?

9. Якія паданні пра Рагнеду і Усяслава Чарадзея Вы ведаеце?

10. Што ўяўляў сабой народны каляндар усходніх славян?

11. Якія архітэктурныя стылі былі распаўсюджаны ў раннім сярэднявеччы ў Заходняй Еўропе, Візантыі, на славянскіх землях?

12. Што ўяўлялі сабой язычніцкія вераванні?

13. Назавіце прычыны прыняцця хрысціянства як афіцыйнай рэлігіі.

14. Прыведзіце прыклад спалучэння хрысціянскіх і язычніцкіх вераванняў у народнай свядомасці, у традыцыях і абрадах.

Літаратура:

Арлоў Ул. Асветніца з роду Усяслава. – Мн., 1989.

Арлоў Ул. Таямніцы Полацкай гісторыі. – Мн., 1994.

Быкаў У. Эканамічныя праблемы феадальнай раздробленасці Старажытнай Русі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 4.

Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры. – Мн., 1987. – Т. 1.

Дзімітрачкоў П.Ф. Беларусь у IX – першай палове XIII стст. – Магілёў, 1994.

Дзімітрачкоў П.Ф. Знешнепалітычныя ўмовы развіцця беларускіх зямель. Барацьба з іншаземнымі захопнікамі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 4.

Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва Беларусі ў XII–XVII стст. – Мн., 1984.

Ермаловіч М. Старажытная Беларусь: Полацкі і Навагародскі перыяды. – Мн., 1999.

Дмитрачков П.Ф. О становлении и организации власти и управления на белорусских землях в древнерусский период // Гісторыя: праблемы выкладання. – 2008. – № 6.

Дук Д.У. Старажытныя славяне Полацкага гарадзішча (780–1310 гг.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 2008. – № 7.

Князі Полацкай зямлі. – Мн., 1995.

Мартынаў В. Этнагенез славян: мова і міф // Спадчына. – 1996. – № 4.

Парашкоў С.А. Нарысы гісторыі культуры Беларусі. – Магілёў, 2001.

Поболь А.Д. Древности Туровщины. – Мн., 2004.

Ткачев М.А. Замки Беларуси. – Мн., 2005.

Тарасаў С. Полацкае княства (Станаўленне і барацьба за дзяржаўную незалежнасць). У кн.: Старонкі гісторыі Беларусі. – Мн., 1992.

Тарасаў С. Хрышчэнне Полацкай зямлі // Спадчына. – 1990. – № 3.

Трусаў А. Агульныя тэндэнцыі ў гарадской матэрыяльнай культуры // Спадчына. – 1994. – № 6.

Чаропка В. Усталяванне хрысціянства і падзенне крэваў // Беларускі гістарычны часопіс. – 1998. – № 4.

Штыхаў Г. Вытокі беларускай дзяржаўнасці // Беларускі гістарычны часопіс. – 1993. – № 1.

Эканамічная гісторыя Беларусі. – Мн., 2007.

ТЭМА IV–V. ВЯЛІКАЕ КНЯСТВА ЛІТОЎСКАЕ, РУСКАЕ, ЖАМОЙЦКАЕ АД СЯРЭДНЯВЕЧЧА ДА НОВАГА ЧАСУ (XIII – першая палова XVI стст.)

СЕМІНАР № 1: "ВЯЛІКАЕ КНЯСТВА ЛІТОЎСКАЕ, РУСКАЕ, ЖАМОЙЦКАЕ (XIII – першая палова XVI стст.)"

2 гадзіны

План:

1. Утварэнне ВКЛ. Цэнтралізатарская палітыка вялікіх князёў літоўскіх.
2. Органы дзяржаўнай улады, іх функцыі і эвалюцыя. Заканадаўства і судовая сістэма ВКЛ.
3. Знешняя палітыка ВКЛ.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Чаму менавіта Верхняе Панямонне стала цэнтрам збірання беларускіх і літоўскіх зямель у адзіную дзяржаву?
2. Што ўяўляў сабой сацыяльна-эканамічны і грамадскі лад Літвы ў канцы XII – пачатку XIII ст.?

3. Што Вы ведаеце пра Міндоўга?
4. Якія погляды існуюць аб месцазнаходжанні летапіснай Літвы?
5. Што такое абмежаваная манархія?
6. Якія асноўныя функцыі выконвалі Паны-рада і Сойм у ВКЛ?
7. Чаму Статуты ВКЛ разглядаюць як вяршыню сістэматызацыі і кадыфікацыі права ў ВКЛ?
8. Як была арганізавана вайсковая справа ў ВКЛ?
9. Назавіце асноўныя напрамкі знешняй палітыкі ВКЛ.
10. Што Вы ведаеце пра барацьбу ВКЛ з крывічамі? Якое месца ў ёй займае Грунвальдская бітва?
11. Якімі прычынамі былі выкліканы і якія вынікі мелі войны ВКЛ з Маскоўскай дзяржавай?

**СЕМІНАР № 2: "ВЯЛІКАЕ КНЯСТВА ЛІТОЎСКАЕ, РУСКАЕ,
ЖАМОЙЦКАЕ (XIII – першая палова XVI стст.)"**

2 гадзіны

План:

1. Сацыяльна-эканамічнае развіццё беларускіх зямель:
 - а) сельская гаспадарка;
 - б) беларускія гарады;
 - в) фарміраванне асноўных класаў-аслоўяў.
2. Фарміраванне беларускай народнасці.
3. Культура Беларусі ў XIV–XVI стст. Адраджэнне на беларускіх землях.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. У чым сутнасць фальваркава-паншчыннай сістэмы?
2. Як адбываўся працэс запрыгоньвання сялян?
3. Што такое "юрыдыкі"? Чым адрознівалася становішча іх жыхароў?
4. Чаму насельніцтва гарадоў і мястэчак было зацікаўлена ў атрыманні "магдэбургскага права"?
5. Што такое "этнос"? Прыгадайце асноўныя этапы этнічнай гісторыі.
6. Якія назвы мелі рэгіёны сучаснай Беларусі ў XIV–XVI стст.? Як тлумачыцца іх паходжанне?
7. Якія этнічныя меншасці паўплывалі на фарміраванне беларускай народнасці?
8. Як на працэс станаўлення беларускай народнасці паўплывалі войны і сацыяльна-палітычныя канфлікты?

9. Што Вы ведаеце пра развіццё беларускай мовы і яе ролю ў жыцці ВКЛ у XIV–XVI стст.?

10. Як змянялася этнічная самасвядомасць насельніцтва беларускіх зямель?

11. Што такое эпоха Адраджэння?

12. Якія асаблівасці мела развіццё культуры Беларусі ў час Адраджэння?

13. Якія архітэктурныя стылі былі распаўсюджаны на беларускіх землях у XIV–XVI стст.? У чым іх адметныя рысы?

14. Які характар мела адукацыя ў ВКЛ у XIV–XVI стст.? Пацвердзіце свой адказ.

15. Што Вы ведаеце пра дзейнасць прыватнаўладных брацтваў?

Літаратура:

Барыс С. Вывучэнне тэмы "Дзяржаўны лад Вялікага княства Літоўскага ў XV–XVI стст. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1998. – № 1.

Бохан Ю.М. Наёмнае войска ў Вялікім княстве Літоўскім у XV–XVI стст. – Мн., 2004.

Дзмітрачкоў П.Ф. Аб паходжанні беларусаў, фарміраванні і развіцці беларускай народнасці. – Магілёў, 1992.

Дзмітрачкоў П.Ф. Беларусь у складзе Вялікага княства Літоўскага. – Магілёў, 1996.

Демичев Д.М. Земельныя адносіны в ВКЛ (XIII–XVI стст.) // Юридический журнал. – 2008. – № 2.

Ермаловіч М. Старажытная Беларусь: Полацкі і Новагародскі перыяды. – Мн., 1979.

Імя тваё Бялая Русь / склад. Г.М. Сагановіч. – Мн., 1991.

Іофе Э. Яўрэі на Беларусі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1996. – № 1.

Канапацкі І. Татары на Беларусі. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1996. – № 2.

Клімуць Л.Я. Праявы сарматызму ў палітычным жыцці ВКЛ: материалы научно-методической конференции преподавателей и сотрудников по итогам научно-исследовательской работы в 2007 г. / под ред. А.В. Иванова. – Могилев, 2008.

Криштанович Л. Общерусские корни белорусской народности // Неман. – 2004. – № 1.

Лапіцкі М. Праваслаўе ў Вялікім княстве Літоўскім падчас панавання Ягайлы // Спадчына. – 1996. – № 4.

Літвін В. Клецкая бітва // Беларуская мінуўшчына. – 1995. – № 2.

Літвін В. Штурм Полацка: (1563 г.) // Беларуская мінуўшчына. – 1996. – № 1.

Пасталіца В. Бітва на Сініх Водах // Беларускі гістарычны часопіс. – 1993. – № 3.

Пилипенко М.Ф. Возникновение Белоруссии: Новая концепция. – Мн., 1991.

Піруха Г. Грошы Вялікага княства Літоўскага // Спадчына. – 2000. – № 5–6.

Рогалева А. Белая Русь и белорусы. – Гомель, 1994.

Рогалева А. Великое княжество Литовское: поиски исторических закономерностей. В кн.: Крыжовы шлях. – Мн., 1993.

Сагановіч Г.М. Айчыну сваю баронячы. Канстанцін Астрожскі. – Мн., 1992.

Скеп'ян Н. Інстытут канцлерства і Беларусь // Беларуская думка. – 2007. – № 7.

Смолік А., Барыс С. Органы ўлады і кіравання ў Вялікім княстве Літоўскім (XV–XVI стст.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 4.

Смолік А., Барыс С. Сацыяльная структура грамадства ВКЛ (XV–XVI стст.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 1996. – № 3.

Старостенко В.В. Эпоха Возрождения и "золотой" век Беларуси // Романовские чтения – IV: сб. трудов Международной научной конференции / под ред. Я.Г. Риера. – Могилев, 2008.

Тарас А.Е. Войны Московской Руси с Великим княжеством Литовским и Речью Посполитой в XIV–XVII веках. – М. – Мн., 2006.

Тарасаў К. Памяць пра легенды. – Мн., 1994.

Улашчык М. Валочная памера // Беларуская мінуўшчына. – 1996. – № 1.

Урбан П. Хто панаваў у Вялікім княстве? // Беларуская мінуўшчына. – 1995. – № 6.

Францыск Скарына і яго час: энцыклапедычны даведнік. – Мн., 1988.

Ходзін С. Летапісанне на Беларусі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 2.

Царык І. Смаленск Паміж Літвой і Масквой // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 1.

Цішчанка В. Вялікакняжацкая ўлада ў ВКЛ у другой палове XV – першай палове XVI стст. // Беларускі гістарычны часопіс. – 2004. – № 6.

Цярохін С. Славутыя адвагай на вайне. (Да 580-годдзя Грунвальдскай бітвы). – Мн., 1991.

Цярохін С. Таямніцы Крэўскай уніі // Беларуская мінуўшчына. – 1995. – № 3.

Чаропка В. Бітва на рацэ Ворксле: перадумовы, ход, вынікі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1999. – № 3.

Чаропка В. Удзел войска ВКЛ у Грунвальдскай бітве // Беларускі гістарычны часопіс. – 2000. – № 2.

Шалькевіч В. Палітычныя погляды Міколы Гусоўскага // Беларускі гістарычны часопіс. – 1998. – № 4.

Шматаў В. Сярэднявековае мастацтва: кнігі і выданні Францыска Скарыны // Беларускі гістарычны часопіс. – 2006.

Штыхаў Г.В. Насельніцтва зямель Беларусі ў IX–XIII стст. (вытокі беларускай народнасці) // 3 глыбінь вякоў. Гісторыка-культуралагічны зборнік. – Мн., 1992.

Штыхаў Г. Землі Верхняга Панямоння і пачатак утварэння ВКЛ // Беларускі гістарычны часопіс. – 2007. – № 7.

Р А З Д З Е Л 2

ЦЫВІЛІЗАЦЫЙНАЯ СПАДЧЫНА НОВАГА ЧАСУ І БЕЛАРУСЬ

**ТЭМА VI–VII. ПАЧАТАК НОВАГА ЧАСУ. ЭКАНАМІЧНАЕ
І ПАЛІТЫЧНАЕ СТАНОВІШЧА БЕЛАРУСІ Ў СКЛАДЗЕ
РЭЧЫ ПАСПАЛІТАЙ (канец XVI–XVIII стст.).
РЭЧ ПАСПАЛІТАЯ Ў ЕЎРАПЕЙСКІХ КАНФЛІКТАХ XVIII ст.**

**СЕМІНАР № 1: "РАЗВІЦЦЁ БЕЛАРУСКІХ ЗЯМЕЛЬ У СКЛАДЗЕ
РЭЧЫ ПАСПАЛІТАЙ"**

2 гадзіны

План:

1. Люблінская унія і ўтварэнне Рэчы Паспалітай. Палітычнае становішча Беларусі ў складзе Рэчы Паспалітай.
2. Войны сярэдзіны XVII – пачатку XVIII ст.:
 - а) антыфеадальная вайна (1648–1651 гг.) у Беларусі;
 - б) Беларусь у час вайны Расіі і Рэчы Паспалітай (1654–1667 гг.);
 - в) Паўночная вайна (1700–1721 гг.) на тэрыторыі Беларусі.
3. Сацыяльна-эканамічнае развіццё беларускіх зямель у XVII–XVIII стст.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Ці існавала для ВКЛ альтэрнатыва саюзу з Польшчай у 60-х гг. XVI ст.?
2. Параўнайце ўмовы Люблінскай уніі з папярэднімі уніямі паміж ВКЛ і Польшчай.
3. Якія вынікі мела Люблінская унія для беларускіх зямель?
4. Што Вы ведаеце пра Статут ВКЛ 1588 г.?
5. Як складваліся адносіны паміж Рэччу Паспалітай і Маскоўскай дзяржавай у канцы XVI–XVII стст.?
6. Чаму падзеі 1648–1651 гг. на тэрыторыі Беларусі атрымалі назву вайны? Які характар яна мела?

7. Як паўплывалі выступленні на Украіне на антыфеадальную барацьбу ў Беларусі?

8. Што Вы ведаеце пра бітву пад Лоевым?

9. Як адносілася насельніцтва беларускіх зямель да варагуючых бакоў у час вайны 1654–1667 гг.?

10. Што Вы ведаеце пра бітву каля в. Лясная?

11. Якія вынікі мела Паўночная вайна для беларускіх зямель?

12. Якім чынам гаспадарчыя працэсы ў Заходняй Еўропе ўплывалі на эканоміку ВКЛ?

13. Чым быў выкліканы эканамічны заняпад беларускіх зямель у другой палове XVII – пачатку XVIII ст.?

14. Як барацьба магнацкіх групавак за ўладу ўплывала на становішча ў Рэчы Паспалітай?

15. Чым вызначалася эканамічная роля беларускіх гарадоў у ВКЛ?

16. Якімі шляхамі адраджалася сельская гаспадарка?

17. Прыгадайце прычыны нармалізацыі эканамічнага развіцця ў сярэдзіне і другой палове XVIII ст.

18. Што Вы ведаеце пра паўстанне ў Крычаўскім старостве і пра В. Вашчылу?

19. Што такое вотчынныя мануфактуры?

20. Якія працэсы ў гаспадарчым развіцці сведчылі пра пачатак разлажэння феадалізму?

СЕМІНАР № 2: "РЭЧ ПАСПАЛІТАЯ Ў ЕЎРАПЕЙСКІХ КАНФЛІКТАХ XVIII ст."

2 гадзіны

План:

1. Палітычны крызіс Рэчы Паспалітай: прычыны, сутнасць, вынікі.
2. Падзелы Рэчы Паспалітай. Канстытуцыя 1791 года. Паўстанне Т. Касцюшкі.

3. Рэлігійна-канфесійнае становішча. Культура Беларусі ў XVII–XVIII стст.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Назавіце асноўныя прычыны і праявы ўнутрыпалітычнага крызісу Рэчы Паспалітай.

2. Якія краіны і чаму былі зацікаўлены ў падзелах Рэчы Паспалітай?

3. Што такое " канфедэрацыя"? Якія канфедэрацыі былі створаны ў Рэчы Паспалітай у 1760-х гг.?

4. Назавіце асноўныя рашэнні Чатырохгадовага сойма.

5. Якім быў характар паўстання 1794 г.? Чаму яно пацярпела паражэнне?

6. Якія землі былі далучаны да Расійскай імперыі ў час першага, другога і трэцяга падзелаў Рэчы Паспалітай?

7. Прывядзіце асноўныя пункты гледжання навукоўцаў наконт падзелаў Рэчы Паспалітай і ўключэння беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі.

8. Якую ролю адыгрывала царква ў феадальным грамадстве?

9. Якую палітыку праводзілі ўлады ВКЛ у дачыненні да праваслаўнай і каталіцкай царквы?

10. Што такое "Рэфармацыя"? Якія асноўныя плыні існавалі ў рэфармацыйным руху?

11. Што Вы ведаеце аб М. Радзівіле Чорным?

12. Што такое "контррэфармацыя" і якую ролю ў ёй адыгралі езуіты?

13. Прыгадайце ўмовы Берасцейскай царкоўнай уніі.

14. Як улады Рэчы Паспалітай ставіліся да праваслаўнай царквы? Пацвердзіце свой адказ прыкладамі.

15. Хто такія "дысідэнты" ў Рэчы Паспалітай?

Літаратура:

Беларусь пасля Люблінскай уніі // Спадчына. – 1995. – № 6.

Грыцкевіч В. Беларуска-рускія перасяленні ў XIV–XVII стст. // Спадчына. – 1993. – № 3, 4, 6.

Давжонок В.П. История Беларуси XVI–XVIII вв. / В.П. Давжонок. – Минск, 2007.

Емельяничук І. Паланез для касінераў. – Мн., 1994.

Жыліч А. Гароды Беларусі ў другой палове XVII–XVIII стст. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1998. – № 3.

Калубовіч Я. Магілёў у Паўночную вайну (паводле летапісу Магілёва) // Магілёўская даўніна. – 1994. – № 1.

Марзалок І. Як Магілёў на бок Масквы перайшоў // Крыніца. – 1992. – № 1–2.

Марціновіч А. Вязень Старадубскай крэпасці (В. Вашчыла) // Беларуская мінуўшчына. – 1995. – № 4.

Мялешка В., Лойка П. І ўзняўся люд просты. – Мн., 1992.

Падалінскі У.А. Палітычныя дачыненні ВКЛ з Каронай Польскай у 1572–76 гг. // Весці НАН. Серыя гуманітарных навук. – 2004. – № 1.

Палуцкая С. Апошні сейм Рэчы Паспалітай // Беларуская мінуўшчына. – 1995. – № 4.

Пашкевіч У. Барацьба магнацкіх групак у ВКЛ на рубяжы XVII–XVIII стст. // Беларускі гістарычны часопіс. – 2005. – № 6.

Пашкевіч У. ВКЛ у Паўночнай вайне (1700–1721 гг) // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 3.

Прыбытка Г. Барацьба магнацкіх групак у другой палове XVII–пачатку XVIII стст. // Спадчына. – 1995. – № 5; 1996. – № 1.

Філатава А. Тры падзелы Рэчы Паспалітай. У кн.: Крыжовы шлях. – Мн., 1993.

Чаронка В. Люблінская унія // Беларуская мінуўшчына. – 1995. – № 2.

Юхо Я., Емельянчык У. "Нарадзіўся я ліцьвінам..." Тадэвуш Касцюшка. – Мн., 1994.

ТЭМА VIII. НАРАДЖЭННЕ ІНДУСТРЫЯЛЬнай ЦЫВІЛІЗАЦЫІ І ЯЕ ўПЛЫў НА БЕЛАРУСЬ. БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД СТАНАўЛЕННЯ БУРЖУАЗНАГА ГРАМАДСТВА

СЕМІНАР № 1: "БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД СТАНАўЛЕННЯ ІНДУСТРЫЯЛЬНАГА ГРАМАДСТВА (канец XVIII – першая палова XIX ст.)"

2 гадзіны

План:

1. Характар і напрамкі палітыкі царызму на далучаных землях Беларусі.
2. Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі ў першай палове XIX ст.:
 - а) сельская гаспадарка;
 - б) роля гарадоў;
 - в) крызіс феадальна-прыгонніцкай сістэмы і спробы рэформ.
3. Грамадска-палітычныя працэсы ў 20–50-я гг. XIX ст. Курс на русіфікацыю.
4. Культура Беларусі ў першай палове XIX ст.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Як змянілася становішча шляхты пасля ўключэння беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі?
2. Чым адрознівалася падатковая сістэма Расійскай імперыі ад падатковай сістэмы Рэчы Паспалітай?

3. Якія змены адбыліся ў канфесійным становішчы пасля ўключэння беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі?
4. У чым сутнасць абмежавальных законаў у адносінах да яўрэяў?
5. Якія мэты ставілі тайныя студэнцкія таварыствы?
6. У чым сутнасць "бабруйскага плана" дзекабрыстаў?
7. Чаму паўстанне 1830–1831 гг. не атрымала шырокай падтрымкі ў Беларусі?
8. Якія захады прымаў расійскі ўрад для аслаблення грамадскага руху?
9. Якая спецыялізацыя існавала ў сельскай гаспадарцы Беларусі?
10. Што сведчыла пра крызіс федальна-прыгонніцкай сістэмы ў першай палове XIX ст.?
11. У чым сутнасць рэформ П. Кісялёва?
12. Чаму польскі ўплыў на развіццё культуры працягваўся і пасля далучэння беларускіх зямель да Расійскай імперыі?
13. Што Вы ведаеце пра Віленскі універсітэт?
14. У якіх напрамках вялося навуковае вывучэнне Беларусі? Творы якіх аўтараў Вы ведаеце?
15. Якія творы В. Дуніна-Марцінкевіча Вы ведаеце?
16. Якія жанры характэрны для беларускага жывапісу першай паловы XIX ст.?
17. Назавіце найбольш вядомыя помнікі архітэктуры Беларусі першай паловы XIX ст. У якіх стылях яны пабудаваны?

Літаратура:

- Анішчанка Я.* Якабінец Ясінскі і шляхецкая Вандэя // Беларуская мінуўшчына. – 1995. – № 5.
- Анішчанка Я.К.* Інкарпарацыя Беларусі ў Расійскую імперыю за Кацярынаю II // Спадчына. – 1996. – № 3.
- Анішчанка Я.К.* Падрыхтоўка да ўвядзення рысы аседласці ў Беларусі // Весці АН Беларусі. – 1993. – № 1.
- Анішчанка Я.К.* Фінансавыя мерапрыемствы Кацярыны II у дзяржаўных маентках Беларусі // Весці АН Беларусі. – 1993. – № 2.
- Апіок Т.Ул.* Царква і рэлігійнае жыццё Магілёўшчыны ў XIX ст. // Магілёўская даўніна. VIII выпуск. – Магілёў, 1998.
- Багдановіч А.Я.* Да гісторыі партыі "Народная воля" ў Мінску і Беларусі // Маладосць. – 1995. – № 11–12.
- Коўка А.* Беларускі вызваленчы рух: Спроба агляду // Спадчына. – 1991. – № 5.

Люты А.М., Туміловіч Г.М. Дваранства Беларусі ў перыяд разлажэння і крызісу феадалізму (канец XVIII – першая палова XIX стст.). – Мн., 1991.

Марозаў С. Партыя "Айчыны", або "Племя сарматаў" у Віленскім універсітэце ў 1827–1828 гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 2006. – № 6.

Панюціч В. Рэформы дзяржаўных сялян Беларусі (канец 50-х – 70-я гг. XIX ст.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 1996. – № 3.

Смяховіч М. Узаемаадносіны самадзяржаўя з каталіцкай царквой на Беларусі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 1.

Сосна У. Дзяржаўныя сяляне на Беларусі ў канцы XVIII – першай трэці XIX ст. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1996. – № 2.

Таляронак С.В. Палітыка царызму ў адносінах да каталіцкай і уніяцкай царквы на Беларусі (1772–1839 гг) // Весці АН Беларусі. – 1992. – № 2.

Таляронак С.В. Тайнае вучнёўскае таварыства "Заране" (20-я гг. XIX ст.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 3.

Таляронак С.В. Тайныя таварыствы ў Літве і на Беларусі ў канцы XVIII ст. // Весці АН Беларусі. – 1992. – № 5–6.

Цвікевіч А.І. Западнарусізм // Спадчына. – 1991. – № 2–6; 1992. – № 1–3.

Шавель А. Нерэалізаваныя магчымасці (у 160-ю гадавіну паўстання 1831 г.) // Крыніца. – 1991. – № 2.

Швед В. 3 дзекабрыстамі праз Беларусь // Беларусь. – 1990. – № 12.

Атрушкевіч М. Гарадское кіраванне на Беларусі ў канцы XVIII – пачатку XIX стст. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1999. – № 3.

ТЭМА IX. БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД СТАНАЎЛЕННЯ БУРЖУАЗНАГА ГРАМАДСТВА (другая палова XIX ст. – люты 1917 г.). БАРАЦЬБА ЗА ДЭМАКРАТЫЮ І НАЦЫЯНАЛЬНАЕ АДРАДЖЭННЕ

СЕМІНАР № 1: "БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД СТАНАЎЛЕННЯ ІНДУСТРЫЯЛЬНАГА ГРАМАДСТВА (другая палова XIX – пачатак XX ст.)"

2 гадзіны

План:

1. Падрыхтоўка і асаблівасці рэформы 1861 г. у Беларусі. Абмежаванасць і незавершанасць рэформ 60–70-х гг. XIX ст.
2. Паўстанне 1863 г. у Беларусі.
3. Сацыяльна-эканамічнае развіццё беларускіх зямель у другой палове XIX ст.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Пэралічыце прычыны адмены прыгоннага права.
2. Чаму падрыхтоўка рэформы 1861 г. пачыналася з беларускіх і літоўскіх зямель?
3. Якія грамадзянскія правы атрымалі сяляне паводле рэформы 1861 г.?
4. На якіх умовах адбывалася пазямельнае ўладкаванне сялян?
5. У чым асаблівасці буржуазных рэформ 60–70-х гг. XIX ст. у Беларусі?
6. Назавіце галоўныя плыні ў паўстанні 1863 г. і іх адрозненні.
7. Хто ўзначальваў паўстанцкі рух на тэрыторыі Беларусі ў час паўстання К. Каліноўскага?
8. Чаму паўстанне пад кіраўніцтвам К. Каліноўскага пацярпела паражэнне і ў чым яго гістарычнае значэнне?
9. Якія стадыі праходзіць развіццё капіталізму ў прамысловасці? Як яны былі прадстаўлены ў прамысловасці Беларусі?
10. У чым асаблівасці сацыяльнага і канфесійнага складу насельніцтва беларускіх гарадоў і мястэчак?
11. Якім чынам адбываўся рост буржуазнага землеўладання і ў чым яго асаблівасці ў Беларусі?
12. Як аграрны крызіс 80-х гг. XIX ст. паўплываў на спецыялізацыю сельскай гаспадаркі Беларусі?
13. Якія феадальна-прыгонніцкія перажыткі захаваліся ў другой палове XIX ст.?
14. Пэралічыце асаблівасці развіцця капіталізму ў прамысловасці Беларусі.
15. Якія галіны прамысловай вытворчасці былі найбольш развіты ў Беларусі?
16. З якіх сацыяльных груп фарміравалася буржуазія Беларусі?
17. У чым асаблівасці фарміравання пралетарыяту Беларусі?
18. Назавіце асноўныя напрамкі гандлёвых сувязей беларускіх зямель.

СЕМІНАР № 2: "БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД СТАНАЎЛЕННЯ ІНДУСТРЫЯЛЬНАГА ГРАМАДСТВА (другая палова XIX – пачатак XX ст.)"

2 гадзіны

План:

1. Грамадска-палітычны рух у Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.:

- а) сялянскі рух; народніцтва на Беларусі;
 - б) рабочы і сацыял-дэмакратычны рух.
2. Рэвалюцыйная барацьба мас і нацыянальна-вызваленчы рух у перыяд рэвалюцыі 1905–1907 гг. у Беларусі.
3. Фарміраванне беларускай нацыі. Культура Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.:

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Што Вы ведаеце аб народніках – выхадцах з Беларусі?
2. У якіх накірунках дзейнічала група "Гоман"?
3. Якія формы барацьбы выкарыстоўвалі рабочыя, як яны змяняліся?
4. Якія палітычныя партыі дзейнічалі ў Беларусі ў 90-я гг. XIX ст.?
5. Назавіце галоўныя праграмныя патрабаванні БСГ.
6. Якія супярэчнасці прывялі да рэвалюцыі 1905–1907 гг.?
7. Якія палітычныя партыі і арганізацыі дзейнічалі ў Беларусі напярэдадні і ў час першай расійскай рэвалюцыі?
8. Якія рэвалюцыйныя падзеі адбыліся ў Беларусі ў 1905 г.?
9. У чым праяўлялася адступленне рэвалюцыі ў Беларусі?
10. Чаму рэвалюцыя пацярпела паражэнне?
11. Назавіце галоўныя вынікі рэвалюцыі 1905–1907 гг.
12. Што такое нацыя?
13. Чаму нацыянальна-самасвядомасць беларусаў знаходзілася на даволі нізкім узроўні?
14. Якія гістарычныя формы этнічных супольнасцей Вы ведаеце?
15. Якія жанры характэрны для беларускага жывапісу другой паловы XIX ст.?
16. Назавіце найбольш вядомыя помнікі архітэктуры Беларусі другой паловы XIX ст. У якіх стылях яны пабудаваны?
17. Што такое "заходнерусізм"? Якія яго напрамкі Вы ведаеце і чым яны адрозніваюцца?
18. У якіх напрамках вялося навуковае вывучэнне Беларусі?

СЕМІНАР № 3: "БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД СТАНАЎЛЕННЯ ІНДУСТРЫЯЛЬНАГА ГРАМАДСТВА (другая палова XIX – пачатак XX ст.)"

2 гадзіны

План:

1. Вынікі сталыпінскай палітыкі "аднаўлення" дзяржавы на землях Беларусі напярэдадні першай сусветнай вайны.

2. Першая сусветная вайна: прычыны, пачатак, ваенныя дзеянні на тэрыторыі Беларусі.

3. Наспяванне рэвалюцыйнага крызісу. Перамога Лютаўскай рэвалюцыі ў Беларусі.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Чым была выклікана першая сусветная вайна і які характар яна мела?
2. Якія мэты мела Расія, уступаючы ў вайну?
3. Чым былі выкліканы і як праяўляліся антываенныя настроі?
4. Што Вы ведаеце аб спробе стварэння "Канфедэрацыі ВКЛ" у час першай сусветнай вайны?

5. Якія супярэчнасці прывялі да Лютаўскай рэвалюцыі?

6. Чаму характар Лютаўскай рэвалюцыі вызначаецца як буржуазна-дэмакратычны?

7. Якія палітычныя партыі былі прадстаўлены ў Часовым урадзе і Саветах? Якія задачы яны імкнуліся вырашыць?

8. Чаму Саветы падтрымлівалі палітыку Часовага ўрада?

9. Якая палітычная партыя выступала супраць падтрымкі Часовага ўрада? Чаму?

10. Што такое "двоеўладдзе"? Калі і чаму яно скончылася?

11. Якія органы ўлады дзейнічалі на тэрыторыі Беларусі пасля звяржэння самаўладдзя?

12. У чым праяўлялася актывізацыя грамадска-палітычнага жыцця пасля Лютаўскай рэвалюцыі на тэрыторыі Беларусі?

13. Якія рашэнні былі прыняты на першым і другім з'ездах беларускіх партый і арганізацый?

14. Што Вы ведаеце пра барацьбу з "карнілаўшчынай" на тэрыторыі Беларусі?

Літаратура:

Анофитов А. Столыпин: взлет и падение // Беларуская думка. – 1991. – № 10–11.

Арлоў У. Прысуд выканаў неведомы. Ігнат Грынявіцкі. – Мн., 1992.

Дакументы Беларускай сацыялістычнай грамады часоў рэвалюцыі 1905 г. // Спадчына. – 1991. – № 3.

Баімакоў А.А. Парאўнальны аналіз развіцця мануфактурнай і фабрычнай вытворчасці ў Беларусі (1861–1914 гг.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 2008. – № 11.

Ігнаценка І. Лютаўская рэвалюцыя 1917 г. у Расіі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 2.

Кобрын М. Сацыяльна-эканамічнае і палітычнае развіццё Беларусі ў пачатку ХХ ст. (1900–1917 гг.) // Гісторыя: праблемы выкладання. – 2007. – № 6.

Коршук У. Беларускае грамадства ў пачатку ХХ ст. // Гісторыя: праблемы выкладання. – 2007. – № 5.

Крук У.П. Сялянскі рух на Беларусі. 1864–1900 гг. – Мн., 1993.

Літвак Б.Г. Пераварот 1861 г. у Расіі: чаму не рэалізавалася рэфарматарская альтэрнатыва. – Мн., 1991.

Опиок Т.В. "Могилевские епархиальные ведомости" о событиях 1905 года в России // Веснік МДУ імя А.А. Куляшова. – 2005. – № 2–3.

Панюціч В.П. Асноўныя аспекты рэалізацыі рэформы 1861 г. у Беларусі // Весці НАН. Серыя гуманітарных навук. – 2004. – № 3.

Палітычныя партыі Беларусі. – Мн., 1994.

Панюціч В.П. Змяненні сацыяльнага складу насельніцтва Беларусі ў другой палове ХІХ ст. // Весці АН Беларусі. – 1992. – Серыя 3. – № 1.

Панюціч В.П. Асноўныя аспекты рэалізацыі рэформы 1861 г. у Беларусі // Весці НАН. Серыя гуманітарных навук. – 2004. – № 3.

Романько О.В. Белорусское национальное движение (первая половина ХХ в.) // Вопросы истории. – 2009. – № 1.

Самбук С. Политика царизма в Белоруссии во второй половине ХІХ в. – Мн., 1980.

Свиб А.Ф. Государственно-правовой статус Беларуси в составе России в пореформенный период (1861–1890). – Мн., 2004.

Палітычныя партыі Беларусі. – Мн., 1994.

Платонаў Р. Пад пятой германскага кайзера // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 5.

Пушкіта А. Грамадска-культурнае жыццё Вільні (1915–1918) // Спадчына. – 2001. – № 5–6.

Раманоўскі І.Ф., Жаркоў Г. Барацьба народных мас Беларусі супраць самадзяржаўя ў рэвалюцыі 1905–1907 гг. // Веснік БДУ. Серыя 3. – 1995. – № 2.

Солский В. 1917 год в Западной области и на Западном фронте / науч. ред. С.Н. Хомич. – Мн., 2004.

Сташкевіч М. Перадумовы і працэс стварэння палітычных партый на Беларусі (канец ХІХ – люты 1917 г.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 1999. – № 3.

РАЗДЕЛ 3
САВЕЦКАЯ МАДЭЛЬ МАДЭРНИЗАЦЫІ Ў ГІСТОРЫІ
БЕЛАРУСІ

ТЭМА X–XI. БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД РЭВАЛЮЦЫІ 1917 г.
I ГРАМАДЗЯНСКАЙ ВАЙНЫ. СТВАРЭННЕ БЕЛАРУСКАЙ
ДЗЯРЖАЎНАСЦІ. БЕЛАРУСЬ У МІЖВАЕННЫ ПЕРЫЯД

СЕМІНАР № 1: "БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД РЭВАЛЮЦЫІ 1917 г.
СТВАРЭННЕ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ"

2 гадзіны

План:

1. Перамога Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі і ўстанаўленне Савецкай улады. Першы Усебеларускі з'езд.
2. Інтэрвенцыя Германіі. Першая спроба ўстанаўлення беларускай дзяржаўнасці. БНР.
3. Утварэнне БССР. ЛітБел ССР.
4. Вайна Савецкай Расіі з Польшчай. Ружскі мір.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Якія органы ўлады дзейнічалі на тэрыторыі Беларусі пасля звяржэння самаўладдзя?
2. Якія з палітычных партый і чаму карысталіся найбольшым уплывам сярод насельніцтва на неакупаванай тэрыторыі Беларусі ўвосень 1917 года?
3. У чым заключаецца сутнасць пазіцый розных палітычных сіл у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Кастрычніцкай рэвалюцыі?
4. Назавіце асаблівасці перамогі Савецкай улады на Беларусі.
5. Аб стварэнні якога органа мясцовай улады была прынята рэзалюцыя на Першым Усебеларускім з'ездзе? Чаму з'езд быў разгагнаны?
6. Якія дзеянні прадпрымаў на тэрыторыі Беларусі польскі корпус Доўбар-Мусніцкага?
7. Якую пазіцыю заняў Першы Усебеларускі з'езд да перагавораў у Брэст-Літоўску?
8. Чаму Брэсцкі мір быў асабліва цяжкім для Беларусі?
9. Якую тэрыторыю павінна была ахапіць БНР паводле ўстаўных грамаг?
10. Чаму Германія не прызнала БНР?

11. Калі пачалася работа па стварэнні БССР?
12. Раскажыце аб дзейнасці Белнацкама.
13. Як праходзіла фарміраванне ўрада БССР?
14. Ахарактарызуйце працэс стварэння ЛітБел ССР.
15. Якія мерапрыемствы ажыццявіў урад ЛітБел ССР?
16. Якія мэты ставілі Польшча і Расія ў час савецка-польскай вайны адносна беларускіх зямель?
17. Які акупацыйны рэжым быў устаноўлены на беларускіх землях і як адносілася да яго насельніцтва?
18. Якую палітыку праводзілі лідэры беларускага нацыянальнага руху ў час вайны?
19. Якімі былі вынікі Рызскага мірнага дагавора для беларускага народа?

Літаратура:

- Варонка Я.* Беларускі рух ад 1917 да 1920. – Коўна, 1920.
- Волчок Г.И.* Образование Белорусской ССР и Компартии Белоруссии. – Могилев, 1986.
- З гісторыі палітычных партый: вучэбны дапаможнік. – Мн., 1993.
- Ігнаценка І.* Кастрычніцкая рэвалюцыя на Беларусі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 4.
- Ігнаценка І.М.* Кастрычніцкая рэвалюцыя на Беларусі. Асаблівасці і вынікі. – Мн., 1995.
- Доўнар Г.І.* Першы Усебеларускі з'езд (кангрэс). Абвяшчэнне БНР // Гісторыя дзяржавы і права Беларусі. – Мінск, 2007. – С. 183–193.
- Кончер С.С.* Из истории общественных, национальных и революционных движений белорусов // Нёман. – 1993. – № 1.
- Коўка А.* Беларускі вызваленчы рух: Спроба агляду // Спадчына. – 1991. – № 5.
- Крутадзевіч В.Л.* На путях нацыянальнага самоопределения. БНР–БССР. – РБ. – Мн., 1995.
- Ладысеў У., Брыгадзін П.* Рада БНР пасля Рызскага дагавора 1921 г., ці Канец нацыяльнаму рамантызму // Беларускі гістарычны часопіс. – 1998. – № 3.
- Ліс А.* Рупячыся пра беларускую дзяржаўнасць // Спадчына. – 1996. – № 3.
- Луцкевіч А.* За дваццаць пяць гадоў: успаміны. – Вільня. "Мірны дагавор...". – 3 сакавіка 1918 г. // Спадчына. – 1993. – № 2.
- Луцкевіч А.* Беларуская віртуальная рэспубліка: БНР. Архівы // Беларуская думка. – 2008. – № 3. – С. 68–73.
- Октябрь 1917 и судьбы политической оппозиции. – Гомель, 1993. – Ч. 2.

Палітычныя партыі Беларусі: дапаможнік. – Мн., 1994.

Платонов Р., Сташкевич Н. Тернистый путь к свободе: К вопросу становления белорусской национальной государственности // Нёман. – 1992. – № 10, 11.

Рыжская дамова 1921 г. // Спадчына. – 1993. – № 4.

Расійская рэвалюцыя 1917 г. у лёсе Беларусі. Матэрыялы круглага стала // Беларускі гістарычны часопіс. – 2007. – № 11. – С. 11–24.; 2008. – № 1. – С. 3–16.

Сідарцоў У.Н. Сучасныя падыходы да вывучэння гісторыі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны // Актуальныя пытанні гісторыі БССР. Савецкі перыяд. – Мн., 1991.

Случчына // Беларускі гістарычны часопіс. – 1991. – № 1.

Филиппович И.И. Могилев: Хроника событий 1917–1918. – Могилев, 1995.

Ладысеў У. Рыжскі мірны дагавор: перамога савецкай дыпламатыі ці паражэнне? // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 3.

Гігін В. Узаемаадносіны бальшавікоў і левых эсераў у Заходняй вобласці (лістапад 1917 – чэрвень 1918) // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 5.

Ціхаміраў А. Беларуска-літоўскія дачыненні ў 1914–1920 гг. // Спадчына. – 2000. – № 5–6.

СЕМІНАР № 2: "БЕЛАРУСЬ У МІЖВАЕННЫ ПЕРЫЯД"

2 гадзіны

План:

1. Крызіс палітыкі "ваеннага камунізму". Новая эканамічная палітыка: сутнасць, супярэчнасці, вынікі, згортванне.
2. Індустрыялізацыя: поспехі і цяжкасці індустрыяльнага развіцця БССР у гады першай, другой і трэцяй пяцігодак.
3. Калектывізацыя ў Беларусі.
4. Грамадска-палітычнае жыццё БССР у 1920–1930-я гг.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Як улічваліся асаблівасці Беларусі пры пераходзе ад вайны да мірнага будаўніцтва, да новай эканамічнай палітыкі?
2. Калі і чаму было адменена ваеннае становішча ва ўсіх паветах БССР?
3. Як адбылося ўзбуйненне тэрыторыі БССР?
4. Дайце кароткую характарыстыку асноўным накірункам новай эканамічнай палітыкі.
5. Акрэсліце супярэчнасці новай эканамічнай палітыкі ў Беларусі і прычыны яе згортвання.

6. Як Вы лічыце, ці была неабходна індустрыялізацыя ў БССР на мяжы 1920–1930-х гг.?

7. Назавіце крыніцы сродкаў для правядзення індустрыялізацыі і вызначце значнасць кожнай з іх.

8. Якія прадпрыемствы пераважалі ў Беларусі ў пачатку індустрыялізацыі?

9. Да якога часу працягваўся працэс індустрыялізацыі ў рэспубліцы?

10. Назавіце галоўныя вынікі індустрыялізацыі ў БССР.

11. Якія цяжкасці выявіліся пры ажыццяўленні індустрыялізацыі ў рэспубліцы?

12. Ці была суцэльная калектывізацыя жыццёва неабходнай?

13. З якімі мэтамі праводзілася раскулачванне? Якія яго вынікі?

14. Ці паказала перавагу калектывная праца над індывідуальнай?

15. Якую ролю адыгралі МТС у суцэльнай калектывізацыі і ліквідацыі кулацтва?

16. Якія тэндэнцыі дзейнічалі ў грамадска-палітычным жыцці ў СССР і БССР у 1920–1930 гг.? У чым яны праяўляліся?

17. Якія падыходы існавалі ў РКП(б) на конт утварэння СССР?

18. Якім чынам была ўсталявана аднапартыйная сістэма?

19. Што такое "культ асобы"? Як ён паўплываў на грамадска-палітычнае жыццё СССР і БССР?

Літаратура:

Акшевский А. Он любил эту землю. О наркомехе земледелия БССР Д.Ф. Прищепове. – Мн., 1991.

Белазаровіч В. Асаблівасці калектывізацыі ў заходніх абласцях БССР у 1939–1941 гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1999. – № 1.

Вакар Н. Ліквідацыя беларускага нацыяналізму // Спадчына. – 1992. – № 6.

Вацiло Н.Н. Изменение направлений и характера политической борьбы в Беларуси в период НЭПа // Романовские чтения: сборник трудов международной научной конференции / под ред. Я.Г. Риера. – Могилев, 2008.

Вітiневскiй А.Т. Очерки истории государства и права Республики Беларусь (1917–1995). – Мн., 1995.

Врублевский А., Протьюко Т. Из истории репрессий против белорусского крестьянства (1929–1934). – Мн., 1992.

Врублевский А., Протьюко Т. Накануне "великого перелома" // Хозяин. – 1991. – № 1.

Вышыньскі У.І. Індустрыялізацыя БССР // Актуальныя пытанні гісторыі БССР: дапаможнік. – Мн., 1991.

Имена в истории: Краткий биографический очерк. – Мн., 1993.

Юфе Э. Першы старшыя Інбелкульту // Спадчына. – 1995. – № 6.

Каспяровіч Э.А. Спецперасяленцы. – Мн., 1991.

Касцюк М., Міхнюк У. Рэпрэсіі – самая цяжкае злачынства таталітарнага рэжыму / Крыжовы шлях. – Мн., 1993.

Касцюк М.П. Сталіншчына і Беларусь // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 2.

Касцюк М.П. Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка Беларусь: узаемаадносіны з суседзьмі на пачатковым этапе існавання // Беларускі гістарычны часопіс. – 2009. – № 1. – С. 10–13.

Король А.С. Белорусизация: 20–30-е годы // Страницы истории Компартии Белоруссии. – Мн., 1990.

Крук А. Станаўленне і развіццё сістэмы кіравання органамі ўнутраных спраў Беларусі (1917–1940 гг.) // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 1.

Кузьміч В. Нелегальная дзейнасць на беларускім участку савецка-польскага памежжа (1921–1939 гг.) // Весці НАН Беларусі. Серыя гуманітарных навук. – 2008. – № 1. – С. 53–61.

Кузнецов Н.В. Коллективизация: трудные пути / Страницы истории Компартии Белоруссии. – Мн., 1990.

Кушнер В.Т. О некоторых вопросах перехода к новой экономической политике в республике. – Мн., 1989.

Лыч Л. Беларусізацыя 20-х гадоў // Маладосць. – 1995. – № 11.

Мяснікау А.Ф. Нацдэмы: лёс і трагедыя. – Мн., 1993.

Опиок Т.В. К вопросу об экономической политике советского государства в отношении православной церкви в 1920–1930-е годы // Религия и общество – 2: актуальные проблемы современного религиоведения: сб. научных трудов / под общ. ред. В.В. Старостенко, О.В. Дьяченко. – Могилев, 2007.

Опиок Т.В. Антирелигиозная пропаганда и деятельность "Союза воинствующих безбожников в БССР в 1920–1930-е годы // Религия и общество – 3: актуальные проблемы современного религиоведения: сб. научных трудов / под общ. ред. В.В. Старостенко, О.В. Дьяченко. – Могилев, 2008.

Пархімовіч М.Н. Новая эканамічная палітыка ў беларускай вёсцы // Веснік БДУ. Серыя 3. – 1991. – № 2.

Пурышавя Н. Дзяржаўная літаратурная палітыка ў БССР у 20-я гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1998. – № 3.

Слуцкае паўстанне. Да 75-х угодкаў Слуцкага ўзброенага чыну // Спадчына. – 1995. – № 6.

Стужынская Н.І. "Зялёны дуб" // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 1.

Цітоў Д. Так пачыналася адраджэнне / 3 гісторыяй на "Вы". – Мн., 1990.

РАЗДЕЛ 4
ГЕАПАЛІТЫЧНАЕ СТАНОВІШЧА БЕЛАРУСІ
Ў СЯРЭДЗІНЕ ХХ ст.

ТЭМА XII. БЕЛАРУСЬ У ГАДЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ
І ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВОЙН

СЕМІНАР № 1: "БЕЛАРУСЬ У ГАДЫ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ"

2 гадзіны

План:

1. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі. Акупацыйны рэжым.
2. Народная барацьба супраць акупантаў. Партызанскі і падпольны рух на акупаванай тэрыторыі БССР.
3. Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Гістарычнае значэнне Перамогі. Уклад беларускага народа ў перамогу над фашызмам.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Чым тлумачыцца поспех захопнікаў у пачатку вайны?
2. Назавіце камандзіраў пагранічных ваенных застаў на Заходнім фронце, якія вызначыліся ў баях з захопнікамі летам 1941 г.
3. Хто з лётчыкаў ужо ў першы дзень вайны тараніў самалёты ворага?
4. Якім чынам акупацыйнымі ўладамі быў праведзены адміністрацыйны падзел тэрыторыі Беларусі?
5. Якія планы мела фашысцкае кіраўніцтва Германіі ў дачыненні да Беларусі?
6. Хто такія калабарацыяністы і якія іх арганізацыі дзейнічалі на тэрыторыі Беларусі ў час вайны?
7. Правядзіце параўнальны аналіз страт Беларусі ў час нямецкай акупацыі з вынікамі іншых войнаў у гісторыі рэспублікі.
8. Якім чынам узнік партызанскі рух на Беларусі. Ахарактарызуйце формы партызанскай барацьбы.
9. Назавіце імёны кіраўнікоў і герояў партызанскага руху і падполля.
10. Якая дапамога партызанам аказвалася з-за лініі фронту?

11. Калі, дзе і для чаго быў створаны ў Беларусі штаб партызанскага руху?

12. На баявым рахунку партызан Магілёўскай вобласці шмат аперацый. Раскажыце аб іх.

13. Што ўяўлялі сабой рэйды партызан у варожым тыле? Якія з іх вядомы Вам?

14. Як рыхтавалася і была ажыццёўлена "рэйкавая вайна"? Якія яе вынікі?

15. Якімі падзеямі пачалося вызваленне Беларусі?

16. Падвядзіце вынікі баёў за вызваленне рэспублікі.

17. Які ўклад унёс беларускі народ у барацьбу супраць фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай і другой сусветнай войнаў?

Літаратура:

Акула К. Дорогами борьбы (Гитлеровская оккупация Беларуси) // Нёман. – 1993. – № 2.

Белановіч А. Палітыка нацысцкага кіраўніцтва ў дачыненні да дзяржаўных оstarбайтэрак // Беларускі гістарычны часопіс. – 2008. – № 1. – С. 17–23; 1997. – № 3.

Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне 1941–1945 гг.: энцыклапедыя. – Мн., 1990.

Беларусь у гады другой сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны: матэрыялы ў дапамогу студэнту. – Мн., 1994.

Борціч М. Вывучэнне тэмы "Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны" // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 1.

Бяздзель В.Я. Палітыка акупацыйных улад у адносінах да дзяцей на тэрыторыі Беларусі (1941–1944) // Веснік БДУ. Сер. 3. – 2008. – № 2. – С. 14–18.

Бязлепкін Я.П. Германскі акупацыйны рэжым на тэрыторыі Беларусі (1941–1944) у англамоўнай гістарыяграфіі ЗША і Вялікабрытаніі // Беларускі гістарычны часопіс. – 2008. – № 12. – С. 32–39.

Варданов А.И. Разгром немецко-фашистских войск в Белоруссии. – Мн., 1989.

Грыбоўскі Б. Баявы шлях беларусаў-вайскоўцаў брытанскай арміі ў час другой сусветнай вайны (1939–1945 гг) // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 3.

Долгатовіч Б.Д. Беларусь в годы Великой Отечественной войны: Вопросы и ответы. – Мн., 1995.

Ермаловіч В. Што ж прывяло Армію Краёву на Беларусь? // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 3.

Зялінскі П.І., Котаў А.І. Гераічная Беларусь: Да 50-годдзя перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. – Мн., 1994.

Іванов Ю. В огненном кольце смерти // Беларуская думка. – 1999. – № 2.

Іофе Э. Колькі ж яўрэяў загінула на беларускай зямлі ў 1941–1945 гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 1997. – № 4.

Каваленя А.А. Роля Беларусі ў перамозе над нямецка-фашысцкімі захопнікамі // Беларусь напярэдадні і ў гады Другой сусветнай вайны. – Мінск, 2008. – С. 194–199.

Кузняцоў І. Цана перамогі // Голас Радзімы. – 1995. – № 3.

Літвін А. Как это было: Начало Великой Отечественной войны: новые голоса истории // Нёман. – 1991. – № 6.

Літвін А. Армія Краёва на Беларусі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1994. – № 3.

Літвін А. Цэнтральны штаб партызанскага руху і Беларусь. Да 65 гадавіны стварэння Беларускага штаба партызанскага руху // Беларускі гістарычны часопіс. – 2007. – № 5.

Опиок Т.В. Конфессиональная политика немецких оккупационных властей и православная церковь Беларуси (1941–1944) // Оборонительные бои на территории Беларуси. Республиканская научно-практическая конференция. – Могилев, 2006.

Очерки военной истории Белоруссии: в 5 ч. Ч. 4. – Мн., 1995.

Паўлаў У.П. Беларусь ў французскім руху супраціўлення // Беларускі гістарычны часопіс. – 2008. – № 1.

Самонов Ф.Д. Не склони головы: о работе советских разведчиков и подпольщиков Беларуси в годы Великой Отечественной войны. – Мн., 1992.

Смирнов С.С. Брестская крепость. – Мн., 1990.

Соловьев А.К. Белорусская Центральная Рада: создание, деятельность, крах. – Мн., 1995.

Сямашка Я.І. Армія Краёва на Беларусі. – Мн., 1994.

Тимокович Т.В. Битва за Белоруссию. – Мн., 1994.

Туранак Ю. Беларусь пад нямецкай акупацыяй. – Мн., 1993.

Тукала С.М. Генацыд і барацьба яўрэяў у Мінскім гета ў гады Вялікай Айчыннай вайны (ліпень 1941 – кастрычнік 1943 гг.): аўтарэферат. – Мінск, 2008.

Ладысеў У. Ваенныя дзеянні верасня 1939 года ў лесе беларускага народа // Беларускі гістарычны часопіс. – 1999. – № 3.

Новікаў С. "Першы ўказ фюрэра..." як падстава для пытанняў і адказаў (знаёмства з невядомымі архіўнымі дакументамі) // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 3.

**ТЭМА XIII–XIV. БЕЛАРУСЬ ВА ЎМОВАХ
СУПРАЦЬСТАЯННЯ СУСВЕТНЫХ ДЗЯРЖАЎ. РАЗВІЦЦЁ
БССР У СЯРЭДЗІНЕ 1940–1970-х гг. ДА НОВАЙ МАДЭЛІ
ГРАМАДСКАГА ЎЛАДКАВАННЯ**

**СЕМІНАР № 1: "БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД
СПАБОРНІЦТВА І КАМФРАНТАЦЫІ ДЗВІЮХ
САЦЫЯЛЬНА-ПАЛІТЫЧНЫХ СІСТЭМ
(другая палова 1940-х–1980-я гг.)"**

2 гадзіны

План:

1. Аднаўленне і развіццё народнай гаспадаркі БССР у 1940-я – першай палове 1960-х гг.
2. Грамадска-палітычнае жыццё:
 - а) парушэнне законнасці і правапарадку, рэпрэсіі 1940-х – пачатку 1950-х гг.;
 - б) змены ў грамадскім жыцці пасля смерці І. Сталіна. XX з'езд КПСС;
 - в) непаслядоўнасць і супярэчлівасць унутранай палітыкі ў час "адлігі".
3. Культурнае жыццё рэспублікі ў 1945 – першай палове 1960-х гг.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Вызначце прычыны марудных тэмпаў аднаўлення сельскай гаспадаркі Беларусі ў другой палове 1940-х – пачатку 1950-х гг.
2. Як змянілася колькасць рабочых і служачых у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе?
3. На каго лёг увесь цяжар аднаўленчых работ?
4. Адзначце станоўчыя з'явы ў развіцці культуры ў першае пасляваеннае дзесяцігоддзе.
5. Што ўскладняла аднаўленне і развіццё культуры ў Беларусі ў другой палове 1940-х – пачатку 1950-х гг.?
6. Што, на Вашу думку, з'яўлялася асноўнай прычынай кансервацыі старой палітычнай сістэмы ў першыя пасляваенныя гады?
7. Як ажыццяўлялася дзейнасць Саветаў у гэтыя гады?
8. Раскажыце аб перабудове работы партыйных, дзяржаўных і грамадскіх арганізацый.

СЕМІНАР № 2: "БЕЛАРУСЬ У ПЕРЫЯД СПАБОРНІЦТВА
І КАНФРАНТАЦЫІ ДЗВІОХ САЦЫЯЛЬНА-ПАЛІТЫЧНЫХ СІСТЭМ
(другая палова 1940-х – 1980-я гг.)"

2 гадзіны

План:

1. Спробы правядзення эканамічнай рэформы ў другой палове 1960-х гг. і адыход ад яе.
2. Застойныя з'явы ў эканоміцы і сацыяльным жыцці.
3. Грамадска-палітычнае жыццё ў сярэдзіне 1960-х – 1980-я гг.
4. Асаблівасці развіцця культуры. Прычыны духоўнага крызісу грамадства і яго вынікі.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Пералічыце асноўныя накірункі рэформы 1965 г. у сельскай гаспадарцы і прамысловасці.
2. Раскрыйце прычыны адставання развіцця сельскай гаспадаркі ў канцы 1970-х – пачатку 1980-х гг. Пакажыце, як гэта ўплывала на забеспячэнне насельніцтва прадуктамі харчавання.
3. Раскажыце аб прычынах зніжэння жыццёвага ўзроўню насельніцтва рэспублікі, якое пачалося ў сярэдзіне 1980-х гг.
4. У чым прычыны крызісу беларускай эканомікі ў 90-я гг. XX ст.?
5. Якія асноўныя рысы рыначнай эканомікі Вы маглі б назваць?
6. Які ўплыў на эканоміку Беларусі аказваў ваенна-прамысловы комплекс?
7. Раскрыйце прычыны рэзкага абвастрэння экалагічнага становішча ў рэспубліцы ў другой палове 1980-х гг.
8. Як ажыццяўлялася дзейнасць Саветаў у пасляваенныя гады?
9. Што такое "адліга"?
10. Якімі працэсамі вызначалася грамадска-палітычнае жыццё ў канцы 1970-х – сярэдзіне 1980-х гг.?
11. Што ўскладняла аднаўленне і развіццё культуры БССР у пасляваенныя гады?
12. Назавіце асноўныя змены, якія адбыліся ў развіцці адукацыі ў БССР у пасляваенныя гады ?
13. Якія тэмы сталі галоўнымі ў творчасці найбольш вядомых беларускіх пісьменнікаў і паэтаў? Прывядзіце прыклады.
14. Які ўклад унесла культура Беларусі ў развіццё сусветнай культуры?
15. Што такое "перабудова"?

16. У чым праяўляўся пачатак дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця ў сярэдзіне 1980-х гг. у БССР?

17. Чаму палітыка перабудовы не прынесла чакаемых вынікаў?

Літаратура:

Адамушка У. Палітычныя рэпрэсіі 30–50-х гг. на Беларусі. – Мн., 1994.

Алтеев А.Н. От застоя к перестройке: Развитие индустрии БССР в 70–80-е гг. – Мн., 1991.

Бушчын Г. Міжнародныя пагадненні аб рэпарацыях: іх паступленне ў БССР у 1945–1946 гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 2005. – № 8.

Валовой Д.В. Экономика абсурдов и парадоксов. – М., 1991.

Вишневский А.Ф. Очерки истории государства и права Республики Беларусь (1917–1995). – Мн., 1995.

Гісторыя беларускага мастацтва: у 6 т. – Т. 5.

Забельнікава В. Пасляваеннае адраджэнне і развіццё адукацыі і навукі ў БССР // Беларускі гістарычны часопіс. – 2009. – № 2.

Елізараў С. Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел БССР у 1965–1991 гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 2008. – № 5.

Лыч Л., Навіцкі У. Гісторыя культуры Беларусі. – Мн., 1996.

Касцюк М.П. Беларусь у сацыяльна-эканамічных і грамадска-палітычных працэсах (1946–2006 гг.) / М.П. Касцюк. – Мінск, 2007.

Лютко С. Восстановление разрушенного в годы Великой Отечественной войны хозяйства Беларуси после освобождения от немецкой оккупации (на примере Минской области) // Гісторыя: праблемы выкладання. – 2008. – № 5.

Марчанка І.Я., Грыгор'ева В.В. Сацыяльна-эканамічнае развіццё БССР (сярэдзіна 50-х – сярэдзіна 80-х гг.) / Актуальныя пытанні гісторыі БССР. Савецкі перыяд. – Мн., 1991.

Мартыновіч Г. Грамадска-палітычнае жыццё ў БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе // Беларускі гістарычны часопіс. – 2009. – № 2.

Никита Сергеевич Хрущев. Материалы к биографии. – М., 1989.

Осипов А.Т. Крах административно-командной системы. – М., 1990.

Осмыслить культ Сталина. – М., 1989.

Пантин В., Лапкин В. Что остановилось в эпоху застоя / Погружение в трясину. – М., 1991.

Сарокін А.М. Рэха эпохі крайнасцяў. Беларуская вёска ад Дэкрэта да Кодэкса аб зямлі (1917–1990-я гады). – Мн., 2005.

Снапкоўскі У. 50 гадоў удзелу Беларусі ў працы ЮНЕСКА // Беларускі гістарычны часопіс. – 2004. – № 5.

Стасюк І. Эканамічнае становішча БССР у другой палове 1960-х – першай палове 1980-х гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 2009. – № 3.

РАЗДЕЛ V
СУВЕРЭННАЯ РЭСПУБЛІКА БЕЛАРУСЬ ВА ЁМОВАХ
ГЛАБАЛІЗАЦЫІ СУСВЕТНЫХ ПРАЦЭСАЎ

ТЭМА XV. ШЛЯХ ДА СУВЕРЭНІТЭТУ І ДЗЯРЖАЎНАЙ
НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСІ (1991–2009 гг.)

СЕМІНАР № 1: " БЕЛАРУСЬ ВА ЁМОВАХ СУВЕРЭНІТЭТУ
І ДЗЯРЖАЎНАЙ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ "

2 гадзіны

План:

1. Асноўныя палітычныя і дзяржаўна-прававыя змены ў жыцці грамадства на сучасным этапе (1991–2009 гг.).
2. Сацыяльна-эканамічнае становішча Беларусі ў 1991–2009 гг.: набыткі і праблемы.
3. Нацыянальна-культурнае адраджэнне. Развіццё культуры Беларусі на сучасным этапе.
4. Знешнепалітычная дзейнасць Рэспублікі Беларусь у 1991–2009 гг.

Пытанні для самакантролю і абмеркавання:

1. Раствлумачце, чым была выклікана неабходнасць пераўтварэння грамадска-палітычнага жыцця.
2. Раскажыце, як праходзілі першыя альтэрнатыўныя выбары ў Саветы.
3. Пакажыце, у чым заключаецца палітычнае значэнне шматпартыйнасці.
4. Якія палітычныя партыі існуюць у Беларусі і як яны ўдзельнічаюць у палітычным жыцці рэспублікі.
5. Раскрыйце прычыны ўзнікнення і развіцця ў саюзных рэспубліках СССР руху за нацыянальна-дзяржаўны суверэнітэт.
6. Назавіце асноўныя заканадаўчыя акты, у якіх атрымаў афармленне дзяржаўны суверэнітэт Рэспублікі Беларусь.
7. З якімі мэтамі была створана Садружнасць Незалежных Дзяржаў (СНД)?
8. Якія змены ў палітычным жыцці беларускага грамадства адбыліся пасля ўвядзення пасады Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь?
9. Назавіце прозвішчы вучоных, якія актыўна садзейнічалі развіццю навуковага патэнцыялу рэспублікі.

10. Акрэсліце асноўныя дасягненні беларускіх вучоных у гуманітарных навуках.

11. Як Вы думаеце, чаму рэспубліка абвясціла сябе нейтральнай і без'ядзернай? Што гэта азначае на практыцы?

12. Раскажыце аб партнёрскіх сувязях у рамках СНД.

13. Пакажыце, якія змены адбыліся ў становішчы Беларусі на міжнароднай арэне пасля распаду СССР.

14. Якія перашкоды існавалі на шляху пашырэння эканамічных і культурных сувязей Беларусі з замежнымі краінамі?

15. Прыгадайце асноўныя вынікі выканання праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2001–2005 гг.

16. Як сусветны эканамічны крызіс уплывае на развіццё эканомікі і сацыяльнай сферы Рэспублікі Беларусь?

17. Якія меры прадпрымаюцца ў Беларусі па мінімізацыі негатыўнага ўплыву крызісу на развіццё беларускай эканомікі і ўзровень жыцця насельніцтва рэспублікі?

Літаратура:

Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь. – Мн., 1996.

Заканадаўчыя акты аб дзяржаўнай сімволіцы Рэспублікі Беларусь. – Мн., 1991.

О государственном суверенитете Белорусской ССР // Ведомости Верховного Совета Республики Беларусь. – Мн., 1991. – № 30, 31.

Об утверждении эталона Государственного герба Республики Беларусь и положения о Государственном гербе Республике Беларусь. Указ № 213 Президента Республики Беларусь от 7 июня 1995 г. // Рэспубліка. – 1995. – 13 чэрвеня.

Аб выніках галасавання на рэспубліканскім рэферэндуме 14 мая 1995 г. // Рэспубліка. – 1995. – 25 мая.

Барыс А.В. Сучасныя партыі на Беларусі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 1.

Басюк І., Сільчанка М. Аб дзяржаўным статусе беларускай мовы ў гісторыі Беларусі // Беларускі гістарычны часопіс. – 1999. – № 1.

Барыс С. Адраджэнне рэлігійнага жыцця ў Беларусі ў 1988–2003 гг. // Беларускі гістарычны часопіс. – 2004. – № 5.

Беларусь в вопросах и ответах (2-е издание). – Мн., 2006.

Беларусь и страны мира. Статистический справочник. – Мн., 2006.

Бубнов Ю.М., Лихачев Н.Е., Лихачева С.Н. Могилевщина в социологическом измерении: общественно-политическая ситуация в регионе (осень 2005 г.). – Могилев, 2006.

Бутенко А. Антитоталитарная революция и СНГ // Беларуская думка. – 1992. – № 8.

Варановіч В. Рэспубліка Беларусь у сусветным супольніцтве // Беларускі гістарычны часопіс. – 2009. – № 3.

Васілевіч Р. Развіццё заканадаўства аб дзяржаўным суверэнітэце Рэспублікі Беларусь // Беларускі гістарычны часопіс. – 2001. – № 3.

Волчок Г.И. Беларусь и Россия создают Союзное государство: пособие. – МГУ им. А.А. Кулешова, 2006.

Вишневский А.Т. Очерки истории государства и права Республики Беларусь (1917–1995). – Мн., 1995.

Государство для народа: Документы и материалы III Всебелорусского народного собрания 2–3 марта 2006 г. – Минск, 2006.

Жытко А., Пляшэвіч У. Старонкі з гісторыі Беларусі. Стан навакольнага асяроддзя // Беларускі гістарычны часопіс. – 1993. – № 1.

Земляков Л. Государство и церковь сквозь призму закона // Беларуская думка. – 1999. – № 5.

Ефімовіч А. Станаўленне суверэннай Рэспублікі Беларусь // Беларускі гістарычны часопіс. – 2009. – № 3.

Крыштановіч Я. Аб прыватнай уласнасці // Весці АН БССР. Серыя грамадскіх навук. – 1991. – № 6.

Кузьміч М. Прывіды нацыянальнага адраджэння // Беларуская думка. – 1992. – № 2.

Лейкін Э.А. Міжнародныя сувязі Беларускай ССР / Актуальныя пытанні гісторыі БССР. – Мн., 1991.

Лученок А., Тихонов Л. О возможностях и перспективах сотрудничества с Беларусью // Человек и экономика. – 1992. – № 7.

Міжнародны кангрэс беларусістаў: матэрыялы "круглага стала". Беларуская дыяспара // Беларусь. – 1991. – № 9.

Мярачкін А. Няма жыцця ў крайнасці // Спадчына. – 1992. – № 1.

Несцяровіч М.Б. Рэфармаванне эканомікі Беларусі ў паслясавецкі час // Весці НАН. Серыя гуманітарных навук. – 2005. – № 1.

Программа перехода Белорусской ССР к рыночной экономике. – Мн., 1990.

Раманаўскі Р. Супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусь у ЮНЕСКА на сучасным этапе: праблемы і здабыткі // Беларускі гістарычны часопіс. – 2005. – № 1.

Розанов А. Белорусская дипломатия // Беларуская думка. – 1992. – № 8.

Сачанка У., Шарапа А., Разанаў А., Чалядзінскі А. Прыярытэты знешне-палітычнай стратэгіі Рэспублікі Беларусь // Беларускі гістарычны часопіс. – 1993. – № 2.

Тадаровіч І., Маргун Ю., Анісімава А. 10 гадоў дзейнасці ў Беларусі Упраўлення Вярхоўнага камісара ААН па правах бежанцаў // Беларускі гістарычны часопіс. – 2005. – № 9.

Устремленность в будущее. Беларусь 1995–2005. Цифры и факты. Статистический сборник. – Мн., 2006.

Шабайлов В. Строим правовое государство // *Беларуская думка*. – 1999. – № 3.

Шилов В.Н., Крюков Л.М. и др. Социально-экономическое развитие Республики Беларусь на пороге третьего тысячелетия // *Белорусский экономический журнал*. – 1998. – № 4.

Шадурскі В. Супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусь з еўрапейскімі краінамі ў галіне культуры // *Беларускі гістарычны часопіс*. – 1999. – № 1.

Трэці з'езд беларусаў свету // *Беларускі гістарычны часопіс*. – 2001. – № 5.

Этнас і экалогія, або Ці патрэбны суверэнітэт у пустыні // *Родная прырода*. – 1992. – № 2.

ТЭМАТЫКА РЭФЕРАТАЎ ПА КУРСЕ "ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ"

ТЭМА II–III

1. Славянскія плямёны на тэрыторыі Беларусі.
2. Асноўныя заняткі ўсходніх славян.
3. Узнікненне гарадоў Беларусі.
4. Сацыяльны падзел насельніцтва. Формы залежнасці і эксплуатацыі.
5. Полацкае княства і яго дзяржаўна-палітычны лад.
6. Усяслаў Чарадзеі і яго час.
7. Барацьба Полацкага княства з крыжакамі.
8. Полацкая асветніца Ефрасіння.
9. Асветніцкая дзейнасць Кірылы Тураўскага.
10. Язычніцкія вераванні насельніцтва Беларусі.
11. Прыняцце і распаўсюджванне хрысціянства на беларускіх землях.
12. духоўная культура беларускіх зямель у IX–XIII стст.
13. Архітэктура і жывапіс Беларусі (IX–XIII стст.)
14. Уплыў Візантыі на матэрыяльную і духоўную культуру ўсходніх славян.

ТЭМА IV–V

1. Міндоўг – заснавальнік ВКЛ.
2. Крэўская унія і яе вынікі для Беларусі.
3. К. Астрожскі – вялікі палкаводзец XVI ст.
4. Перамога пад Грунвальдам.
5. Сістэма кіравання ў Беларуска-Літоўскай дзяржаве.
6. Супярэчнасці паміж Вялікім княствам Літоўскім і Маскоўскай дзяржавай і іх вырашэнне.
7. Быт і культура гарадскога насельніцтва Беларусі.
8. Беларускія татары.
9. Беларускія яўрэі.
10. Магдэбургскае права і яго роля ў жыцці гарадоў.
11. Спірыдон Собаль – магілёўскі першадрукар.
12. Старажытны Магілёў.
13. Погляды на месцазнаходжанне летапіснай Літвы.
14. Развіццё заканадаўства і судовай сістэмы ў ВКЛ.
15. Цэнтралізатарская палітыка вялікіх князёў літоўскіх.

16. Асноўныя канцэпцыі паходжання беларускай народнасці і назвы "Белая Русь".

17. Статуты ВКЛ – выдатныя помнікі прававой думкі.

18. Рэлігійна-канфесійнае становішча ў ВКЛ і палітыка вялікіх князёў літоўскіх у дачыненні да праваслаўнай царквы.

19. Асаблівасці Рэфармацыі на тэрыторыі ВКЛ і станаўленне пра-тэстанцкай царквы.

20. Дзейнасць каталіцкіх манаскіх ордэнаў у ВКЛ.

ТЭМА VI–VII

1. Люблінская унія: прычыны, умовы і вынікі для беларускіх зямель.

2. Дзяржаўна-прававое становішча ВКЛ у складзе Рэчы Паспалітай.

3. Барацьба магнацкіх групавак у другой палове XVII–XVIII стст.

4. Сялянскія і гарадскія паўстанні 1648–1651 гг.

5. Вайна 1654–1667 гг. на тэрыторыі Беларусі.

6. Сацыяльна-эканамічныя перадумовы і формы барацьбы беларускіх сялян у XVII–XVIII стст.

7. Паўстанне ў Крычаўскім старостве.

8. Каталіцызм у Беларусі.

9. Праваслаўныя брацтвы і іх дзейнасць.

10. Берасцейская царкоўная унія (1596 г.) і дзейнасць уніяцкай царквы на беларускіх землях у XVII–XVIII стст.

11. Партрэты вядомых дзеячаў культуры Беларусі: С. Будны, С. Полацкі, Г. Каніскі і інш.

12. Палацава-замкавыя ансамблі Беларусі.

13. Росквіт тэатральнага мастацтва Беларусі XVIII ст.

14. Беларускія землі ў Паўночнай вайне.

15. Магілёў у Паўночную вайну.

16. Паўстанне Т. Касцюшкі.

ТЭМА VIII

1. Сацыяльная палітыка расійскіх улад на далучаных беларускіх землях.

2. Канфесійная палітыка царскага ўраду ў дачыненні да каталіцкай царквы ў першай палове XIX ст.

3. Уніяцкая царква і рэлігійнае жыццё ў Беларусі ў першай палове XIX ст.

4. Змены ў становішчы прываслаўнай царквы пасля далучэння беларускіх зямель да Расійскай імперыі.

5. Становішча і асноўныя напрамкі развіцця сельскай гаспадаркі Беларусі ў першай палове XIX ст.

6. Антыфеадальныя выступленні сялян у першай палове XIX ст.

7. Гарады і мястэчкі Беларусі.

8. Асвета і грамадская думка Беларусі ў першай палове XIX ст.

9. Беларуская плынь у польскай "краёвай" літаратуры.

10. Выспяванне беларускай нацыянальнай ідэі ў першай палове XIX ст.

11. Партрэты вядомых дзеячаў культуры Беларусі: М. Агінскі, Я. Чачот, Я. Баршчэўскі, П. Шпілеўскі, В. Дунін-Марцінкевіч, А. Міцкевіч, С. Манюшка.

12. Дзейнасць тайных таварыстваў.

13. Дзекабрысты ў Беларусі.

14. Паўстанне 1830–1831 гг. і ўзмацненне палітыкі русіфікацыі.

15. Героі вайны 1812 г.

16. Рэформы Кісялёва ў Беларусі.

ТЭМА IX

1. Вынікі аграрнай рэформы 1861 г. у Беларусі.

2. Формы і дынаміка сялянскага руху ў паслярэформенны час.

3. К. Каліноўскі ў паўстанні 1863–1864 гг.

4. Героі 1863 г. – папличнікі К. Каліноўскага (З. Серакоўскі, Я. Дамброўскі, Л. Звяждоўскі, З. Чаховіч і інш.).

5. Беларуская сацыялістычная грамада: праграма і дзейнасць.

6. Сацыял-дэмакратычныя арганізацыі ў Беларусі.

7. "Народная воля" ў Беларусі.

8. Буржуазна-ліберальны рух і яго асаблівасці ў Беларусі.

9. Рэвалюцыя 1905–1907 гг. у Беларусі (падзеі ў асобных рэгіёнах).

10. Трэцячэрвеньская палітычная сістэма і яе асаблівасці ў Беларусі.

11. Расстаноўка і барацьба палітычных сіл у Лютаўскай рэвалюцыі.

12. Асаблівасці саслоўнага і канфесійнага складу насельніцтва Беларусі (канец XIX – пачатак XX ст.).

13. Спецыялізацыя беларускай прамысловасці і яе галіновая структура ў другой палове XIX ст.

14. Беларуская вёска ў другой палове XIX ст.

15. Развіццё асветы ў Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.

16. Архітэктура Беларусі другой паловы XIX ст.

17. Фарміраванне беларускай нацыі.

ТЭМА X–XI

1. Ідэя беларускага нацыянальнага адраджэння ў праграмах палітычных партый.

2. Беларускі нацыянальны рух у другой палове 1917 г.

3. Расстаноўка палітычных сіл увосень 1917 – пачатку 1918 г. на тэрыторыі Беларусі.

4. БНР: першая спроба ўтварэння беларускай дзяржаўнасці.

5. Утварэнне БССР: барацьба розных плыняў.

6. Савецка-польская вайна.

7. Лідэры беларускага нацыянальнага руху: А. Луцэвіч, Я. Лёсік, Я. Варонка і інш.

8. Рэжскі мір і Беларусь.

9. Чарвякоў: жыццё і дзейнасць.

10. Пераход Беларусі ад грамадзянскай вайны да міру.

11. Асаблівасці індустрыяльнага развіцця БССР у гады першых пяцігодак.

12. Суцэльная калектывізацыя і ліквідацыя кулацтва як класа.

13. Д.Ф. Прышчэпаў.

14. Разгром беларускага нацыянальна-дэмакратычнага руху.

15. Развіццё адукацыі і навукі ў 1920–1930-я гг.

16. Развіццё беларускай літаратуры ў 1920–1930-я гг.

17. Беларуская эміграцыя ў 1920-я гг.

ТЭМА XII

1. Міжнароднае становішча напярэдадні другой сусветнай вайны.

2. Акупацыя Германіяй краін Заходняй Еўропы.

3. Уз'яднанне Заходняй Беларусі з БССР.

4. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі.

5. Абарона г. Магілёва.

6. Акупацыйны рэжым на захопленай тэрыторыі БССР.

7. Халакост на тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

8. Канфесійная палітыка акупацыйных улад на тэрыторыі Беларусі.

9. Калабарацыянізм на акупаванай тэрыторыі БССР.
10. Станаўленне і развіццё партызанскага руху.
11. Партызанскі рух на тэрыторыі Магілёўскай вобласці.
12. Уклад партызан у перамогу над ворагам.
13. Дзейнасць падпольных арганізацый на акупаванай тэрыторыі Беларусі.
14. Магілёўскае падполле ў гады Вялікай Айчыннай вайны.
15. Бітва пад Масквой.
16. Сталінградская і Курская бітвы.
17. Стварэнне антыгітлераўскай кааліцыі. Праблема адкрыцця другога фронту.
18. Перамогі саюзных войскаў у Афрыцы, Міжземнамор'і і на Ціхім акіяне.
19. Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.
20. Вызваленне г. Магілёва.
21. Героі вайны – ураджэнцы Беларусі.
22. Вызваленчы паход Чырвонай Арміі ў Еўропу.
23. Заканчэнне Вялікай Айчыннай і другой сусветнай войнаў. Берлінская аперацыя.
24. Вынікі і ўрокі вайны.
25. Памяць аб Вялікай Айчыннай вайне ў Рэспубліцы Беларусь.

ТЭМА XIII–XIV

1. Намаганні беларускага народа па ўзнаўленні і развіцці прамысловасці.
2. Праблемы развіцця сельскай гаспадаркі ў пасляваенныя гады.
3. Спробы дэмакратызацыі дзяржаўна-палітычнага ладу ў 1950-я гг.
4. Асвета і адукацыя ў пасляваенныя гады (1945–1965 гг.).
5. Удзел БССР у ААН.
6. Прамысловасць Беларусі ў час эканамічнай рэформы 1960-х гг.
7. Праявы застою ў сацыяльнай сферы.
8. Беларуская літаратура 1960–1980-х гг.
9. Новыя гарады БССР.
10. Міжнародныя сувязі БССР у 1960–1980-я гг.
11. Экалагічныя праблемы і іх уплыў на эканоміку Беларусі.
12. П.М. Машэраў.

ТЭМА XV

1. Узнікненне і развіццё ў саюзных рэспубліках СССР руху за нацыянальна-дзяржаўны суверэнітэт. Утварэнне СНД.
2. Чарнобыльская катастрофа – пагроза генафонду беларускага народа.
3. Развіццё знешнеэканамічных сувязей Беларусі ў сучасных умовах.
4. Сучасная Беларусь і дыяспара: эвалюцыя ўзаемаадносін, перспектывы супрацоўніцтва.
5. Асвета на сучасным этапе і праблемы яе развіцця.
6. Культурныя сувязі Рэспублікі Беларусь з замежнымі краінамі.
7. Канфесійная сітуацыя на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь у сучасных умовах.
8. Асаблівасці самасвядомасці беларускага этнасу і яе роля на сучасным этапе.
9. Праграма сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2000–2005 гг. і яе вынікі.
10. Беларусь і Расія (праблемы супрацоўніцтва).

З М Е С Т

П Р А Д М О В А	3
ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН КУРСА "ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ (у кантэксце сусветных цывілізацый)"	6
<i>Тэма II–III.</i> Старажытныя цывілізацыі. "Вялікае перасяленне народаў" і Беларусь. Станаўленне хрысціянскай цывілізацыі ў Еўропе і Беларусі	7
<i>Тэма IV–V.</i> Вялікае княства Літоўскае, Рускае, Жамойцкае ад сярэднявечча да новага часу (XIII – першая палова XVI стст.)	9
<i>Тэма VI–VII.</i> Пачатак новага часу. Эканамічнае і палітычнае становішча Беларусі ў складзе Рэчы Паспалітай (канец XVI– XVIII стст.). Рэч Паспалітая ў еўрапейскіх канфліктах XVIII ст.	13
<i>Тэма VIII.</i> Нараджэнне індустрыяльнай цывілізацыі і яе ўплыў на Беларусь. Беларусь у перыяд станаўлення буржуазнага грамадства	16
<i>Тэма IX.</i> Беларусь у перыяд станаўлення буржуазнага грамадства (другая палова XIX ст. – люты 1917 г.). Барацьба за дэмакратыю і нацыянальнае адраджэнне	18
<i>Тэма X–XI.</i> Беларусь у перыяд рэвалюцыі 1917 г. і грамадзянскай вайны. Стварэнне беларускай дзяржаўнасці. Беларусь у міжваенны перыяд	23
<i>Тэма XII.</i> Беларусь у гады другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў	28
<i>Тэма XIII–XIV.</i> Беларусь ва ўмовах супрацьстаяння сусветных дзяржаў. Развіццё БССР у сярэдзіне 1940–1970-х гг. Да новай мадэлі грамадскага ўладкавання	31
<i>Тэма XV.</i> Шлях да суверэнітэту і дзяржаўнай незалежнасці Беларусі (1991–2009 гг.)	34
Тэмы рэфератаў па курсе "Гісторыя Беларусі"	38

Вучэбнае выданне

Апіок Тамара Уладзіміраўна

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ

Вучэбна-метадычныя матэрыялы і рэкамендацыі
да семінарскіх заняткаў для студэнтаў I курса
факультэта замежных моў

Тэхнічны рэдактар *Г.М. Гладун*
Камп'ютэрная вёрстка *С.А. Кірыльчык*
Карэктар *Г.В. Цецэрукова*

Падпісана ў друк *18.08.2009.*
Фармац 60x84/16. Гарнітура Times New Roman. Суг.
Ум.-друк. арк. 2,6. Ул.-выд. арк. 2,5. Тыраж 60 экз. Заказ № **324.**

Установа адукацыі "Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт
імя А.А. Куляшова", 212022, Магілёў, Касманаўтаў, 1.
ЛН № 02330/278 ад 30.04.04 г.

Надрукавана ў адзеле аператыўнай паліграфіі
УА "МДУ імя А.А. Куляшова". 212022, Магілёў, Касманаўтаў, 1.